

Abstract. Within the framework of the suggested piece of research, the concept of emotion and the significance of the emotional lexicon in the functioning of the communicative society, the modern topical classifications of basic emotions in linguistics and psychology are considered. In the given paper the productive ways of word formation of the units of the emotional lexicon in Contemporary American English have been established, the semantic characteristics of the emotional vocabulary has been provided from the selected factual material, in particular, the lexical-thematic groups of emotional lexical units have been formed with their numerical representation determined. The paper under consideration relies upon the methods of linguistic description, component, word-formation and quantitative analysis.

Key words: emotion, linguistic theory of emotions, emotional nomination, lexical-thematic group, way of word formation.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Мацко Л. А. Прищак М. Д. Основи психології та педагогіки : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2009. 158 с.
2. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. СПб. : Питер, 2008. 783 с.
3. Семёнова Т. В. Вербализация эмоций человека в зеркале антонимии (на материале английского языка). *Вестник Челябинского государственного университета*. Челябинск : Изд-во ЧГУ, 2010. Вып. № 4 (185). С. 156–159.
4. Гиноян Р. В., Хомутов А. Е. Физиология эмоций. Нижний Новгород : Изд-во Нижегородского государственного университета, 2010. 66 с.
5. Маклаков А. А. Общая психология: Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2016. 583 с.: ил. (Серия «Учебник для вузов»).
6. Гайденко П. П. Новая философская энциклопедия : в 4 т. / пред. науч.-ред. совета В. С. Стёпин. 2-е изд., испр. и доп. М. : Мысль, 2010. 2816 с.
7. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. М. : Гнозис, 2008. 416 с.
8. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. изд. 2-е, испр. и доп. М. : Изд-во ЛКИ, 2008. 192 с.
9. Изард К. Э. Психология эмоций. – СПб.: «Питер», 2007. 464 с.
10. Cambridge American English Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/american-english/>
11. Macmillan English Dictionary. URL : <https://www.macmillandictionary.com/>

УДК 159.923.3

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У МОЛОДІ З РІЗНИМ СТАВЛЕННЯМ ДО ЗДОРОВ'Я

К. С. Потаєва, О. В. Бацилєва

Анотація. Особливості вибору копінг-стратегій у молоді з різним ставленням до здоров'я.

У роботі представлено результати теоретичного та експериментального дослідження особливостей вибору копінг-стратегій у молоді з різним ставленням до здоров'я. Розкрито зміст поняття ставлення до здоров'я, охарактеризовано його основні складові, розкрито чинники формування ставлення до здоров'я. Емпірично доведено, що досліджувані, які надають перевагу таким ефективним копінг-стратегіям як настанова на зміну ситуації, усвідомлення та аналіз власних емоційних переживань, активізація ресурсів та дій щодо самостійного подолання проблеми, заклик до дієвої допомоги інших людей мають адекватне ставлення до здоров'я, а особи з неадекватним ставленням до здоров'я обирають неефективні копінг-стратегії, зокрема перенесення відповідальності, дистанціювання, конфронтація.

Ключові слова: здоров'я, ставлення до здоров'я, копінг-стратегії.

Бібліограф.: 7 найм.

Сучасні вимоги до студентів під час отримання освіти передбачають високий рівень інформаційного впливу, емоційної напруги, тимчасові або хронічні навчальні перевантаження, що спричиняють ряд негативних наслідків як для їх соматичного, так і психологічного здоров'я. Досі гострою залишається проблема ставлення до здоров'я та дотримання відповідного способу життя, при цьому загальновідомо, що обрання адекватних паттернів поведінки в тих чи інших ситуаціях є підґрунтям для ефективного

функціонування особистості, у тому числі і збереження її здоров'я, тому у сучасній психології актуальною залишається проблема вивчення копінг-стратегій, вибір яких є вагомим чинним дотримання відповідного способу життя [1].

Під копінг-стратегією розуміють усвідомлену, раціональну, адаптивну поведінку, спрямовану на усунення або психологічне подолання критичної ситуації. Психологічне значення копінгу полягає в ефективній адаптації людини до вимог ситуації, дозволяючи оволодіти нею, тим самим знизивши негативні прояви стресу [2]. Дослідженням копінг-стратегій займалися багато фахівців в межах різних концепцій. Так, Л. Мерфі характеризував копінг як прагнення індивіда до вирішення певної проблеми. К. Хорні визначала копінг як можливість впоратися із загрозою і тривожним станом [3]. На думку сучасних дослідників, С. І. Корсун та Т. А. Ткачук, копінг-стратегії – це засоби управління діючим стрес-чинником, які виникають як відповідь особистості на загрозу [4]. Кожен з авторів дотримується власної думки, проте аналіз літературних даних дав змогу виокремити найпоширенішу класифікацію копінг-стратегій: конфронтація, дистанціювання, самоконтроль, пошук соціальної підтримки, ухилення від відповідальності, уникнення, планове вирішення проблеми, позитивна переоцінки [5].

Сучасні умови життєдіяльності людини пов'язані з особливостями, які ставлять високі вимоги до індивідуально-психологічних властивостей і психічних функцій організму [6]. Інтенсивні перетворення та розвиток суспільства, зміна умов життєдіяльності, виникнення нових нестандартних ситуацій та способів боротьби з ними призвели до великої кількості непрогнозованих раніше факторів, які спричиняють погіршення здоров'я. Взагалі поняття «здоров'я» є багатоаспектним феноменом, що має безліч дефініцій, але найчастіше розглядається як цілісне, системне явище, що проявляє себе у рівновазі взаємовідносин людини з довкіллям, а суб'єктивно здоров'я характеризується особистістю через відчуття повного фізичного, духовного, психоемоційного благополуччя, здатності до адаптації та запобігання негативним проявам довкілля [7]. Незважаючи, що у трактуванні поняття «здоров'я» сьогодні немає єдиної думки, можна однозначно стверджувати, що ефективність збереження здоров'я залежить і від відповідального ставлення особистості до збереження та його зміцнення. Загальнопсихологічна категорія «ставлення» розкриває встановлення смислового зв'язку, єдності людини й світу, самого змісту цієї єдності, зокрема чи буде вона морально конструктивною чи деструктивною по відношенню до особистості [5].

Вагомий внесок у вивчення ставлення до здоров'я внесли такі вчені – В. М. Мясіщев, С. Л. Рубінштейн, В. М. Бехтерев, О. Ф. Лазурський, Г. С. Нікіфоров, С. Д. Максименко, Т. Андрющенко, О. В. Башмакова, Р. А. Березовська, С. Д. Дерябо, І. В. Журавльова та інші.

На основі теоретичного аналізу можемо зробити висновок, що поняття ставлення до здоров'я та копінг-стратегії тісно пов'язані між собою, але їхній зв'язок не чітко встановлений. Нами було здійснено емпіричне дослідження цієї проблеми, **метою** якого було дослідити особливості вибору копінг-стратегій молоді з різним ставленням до здоров'я.

Об'єктом дослідження є копінг-поведінка особистості.

Предметом – особливості вибору копінг-стратегій молоді з різним ставленням до здоров'я.

Гіпотеза дослідження передбачає, що наявність адекватного ставлення до здоров'я має позитивний вплив на використання успішних копінг-стратегій, а наявність неадекватного ставлення до здоров'я, має тенденцію до вибору неуспішних копінг-стратегій. Основними **методиками** дослідження виступили опитувальник копінг-стратегій (WCQ) Р. Лазарус та С. Фолкман (адаптація Т. Л. Крюкової, О. В. Куфтяк, М. С. Замішляевой), опитувальник «Ставлення до здоров'я» (Р. А. Березовська), опитувальник самооцінки здоров'я (А. Ware, С. Wright, М. Snyder, адаптація Г. Г. Гарскової), розроблена анкета «Ставлення до здоров'я».

Всього нашу вибірку склали 30 осіб, студенти спеціальності «Психологія», СО «Бакалавр» 3 та 4 курси денної форми навчання. Критерієм для розділення вибірки

стало групування осіб з адекватним та неадекватним ставленням до здоров'я, у яких виявляли різні копінг-стратегії.

Проаналізувавши відповіді щодо ставлення до здоров'я у молоді, досліджуваних було поділено на дві групи: перша – особи, що характеризується позитивним ставленням до себе, власного здоров'я та оточення, друга – особи з протилежною характеристикою особистості. Інтерпретація результатів показала: включені до першої групи особи (86,6%), визначають своє ставлення як позитивне, вони дотримуються основних правил збереження здоров'я, слідкують за його станом і визначають як цінність – їхнє ставлення можна оцінити як адекватне. Інша група – особи з нестабільним емоційним фоном, які не стежать за власним здоров'ям та знецінюють його (13,4%), тому їхнє ставлення можемо оцінити як неадекватне.

Аналіз копінг-стратегій показав, що не існує тільки успішних чи неуспішних копінг-стратегій. Кожен вибір проживається особистістю, на що впливає і ставлення до здоров'я. Адекватне ставлення до здоров'я допомагає студенту формувати успішні стратегії, на відміну від неадекватного. Тому вибірка була розподілена на дві частини за наявністю домінуючих успішних чи неуспішних копінг-стратегій.

Після загального аналізу ставлення молоді до здоров'я, розподілу їх на групи з адекватним та неадекватним ставленням було визначено провідні копінг-стратегії в осіб, які належать до цих груп. Так, за результатами дослідження було виявлено, що характерним для 86,6% досліджуваних є адекватне ставлення до здоров'я, що реалізується у дбайливому ставленні до нього та визначається як актуальна цінність. У 13,4% досліджуваних було діагностовано неадекватне ставлення до здоров'я, що виявляється у нехтуванні власним здоров'ям та зниженням його значущості в особистісній системі цінностей. Досліджуючи провідні копінг-стратегії у молоді з різним ставленням до здоров'я, було виявлено, що переважна більшість досліджуваних з адекватним ставленням до здоров'я (70,1%) схильні використовувати успішні копінг-стратегії, що сприяє їх ефективному функціонуванню у різних умовах життєдіяльності. Характерним для 16,6% опитуваних є вибір неуспішних копінг-стратегій, незважаючи на їх позитивне ставлення до власного здоров'я. Усі досліджувані з неадекватним ставленням до здоров'я (13,4%) виявилися схильними до обрання неуспішних копінг-стратегій, що характеризується вибором неефективної моделі поведінки.

На підставі результатів емпіричного аналізу було визначено, що наявність адекватного ставлення до здоров'я в цілому має позитивний вплив на використання таких ефективних копінг-стратегій як настанова на зміну ситуації, усвідомлення та аналіз власних емоційних переживань, активізація ресурсів та дій щодо самостійного подолання проблеми чи пошук підтримки, заклик до дієвої допомоги інших людей. Досліджувані, у яких було діагностовано наявність неадекватного ставлення до здоров'я, мають тенденцію до вибору неефективних копінг-стратегій, зокрема перенесення відповідальності, дистанціювання, конфронтація.

Отже, результати проведеного дослідження свідчать про те, що молодь з адекватним ставленням до здоров'я найчастіше обирає успішні копінг-стратегії, на відміну від студентів з неадекватним ставленням до здоров'я. Одним із ефективних шляхів формування адекватного, відповідального ставлення до здоров'я виступає проведення комплексної, системної роботи фахівців з молоддю, яка має бути спрямована на підвищення цінності здоров'я, а також усвідомлення наслідків власної поведінки, що безумовно сприятиме благополуччю як окремої особистості, так і суспільства в цілому.

Перспективою подальших досліджень роботи є розробка та впровадження соціально-психологічного тренінгу та практичних психолого-педагогічних рекомендацій щодо формування конструктивних копінг-стратегій студентів.

Аннотація. В работе представлены результаты теоретического и экспериментального исследования особенностей выбора копинг-стратегий у молодежи с разным отношением к здоровью. Раскрыто содержание понятия отношения к здоровью, охарактеризованы его основные составляющие, раскрыто факторы формирования отношения к здоровью. Эмпирически доказано, что испытуемые, которые предпочитают такие эффективные копинг-стратегии как установка на изменение ситуации, осознание и анализ собственных эмоциональных переживаний, активизация ресурсов и действий по самостоятельному решению проблемы, призыв к действенной помощи других людей имеют адекватное отношение к здоровью, а лица с неадекватным

отношением к здоровью выбирают неэффективные копинг-стратегии, в частности перенос ответственности, дистанцирование, конфронтация.

Ключевые слова: здоровье, отношения к здоровью, копинг-стратегии.

Abstract. In this study presents the results of a theoretical and experimental study of the features of the choice of coping strategies in young people with different attitudes towards health. The content of the concept of attitudes towards health is disclosed, its main components are characterized, factors of attitudes towards health are revealed. It has been empirically proven that subjects who prefer such effective coping strategies as setting to change a situation, understanding and analyzing their own emotional experiences, activating resources and actions to solve problems independently, call for effective help from other people have an appropriate attitude to health, and inadequate attitude to health is chosen by inefficient coping strategies, in particular, transfer of responsibility, distancing, confrontation.

Key words: health, relationship to health, coping strategies.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацилева О. В., Пузь І. В., Гресько І. М. Особливості ставлення до здоров'я молоді з різним рівнем психоемоційного напруження. Психологічний журнал. *Психологічний часопис*. 2018. № 6(16). С. 167–183.
2. Максименко С. Д. Психологічні засади пропагування психогігієнічного виховання і здорового способу життя. *Практична психологія та соціальна робота*. 2008. № 6(111). С. 72–76.
3. Корсун С. І., Ткачук Т. А. Копінг-стратегії як складові копінг-поведінки особистості. 2016. URL : <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Philosophy/PsychologyTax/2/3/1.html>
4. Войцеховська О., Закалик Г. Сучасні напрями психологічних досліджень копінг-стратегій особистості. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 2. С. 95–104.
5. Бондаренко З. П. Формування здорового способу життя студентів як психолого-педагогічна проблема вищої школи. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*. 2015. № 1. С. 51–58. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2015_1_9.
6. Шаронова І. В. Психічне здоров'я особистості як предмет психологічного дослідження. *Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. Проблеми сучасної психології*. 2013. Випуск 20. С. 738.
7. Бардакова Г. С. Копінг-стратегії у юнацькому віці як психологічний феномен. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, молодих вчених та фахівців у галузі психології 23 квітня 2015р. «Актуальні питання сучасної психології»* / за ред. Кузікової С. Б., Щербакової І. М. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. Т. 2. С. 7–11.

УДК 81'37:324-057.177.1Ляшко«2014»«2019»

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ КАНДИДАТА У ПРЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ О. В. ЛЯШКА (НА МАТЕРІАЛІ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 2014 і 2019 РОКІВ)

М. О. Рогова, Г. В. Ситар

Анотація. Стаття присвячена мовним особливостям програм кандидата у Президенти України О. В. Ляшка. Виявлено та схарактеризовано комунікативні ролі політика. Простежено зміни в будові передвиборчих текстів 2014 і 2019 років. Специфіка досліджуваної теми передбачає застосування описового методу, дистрибутивного та порівняльного аналізу з метою встановлення подібностей / відмінностей програм за 2014 і 2019 роки.

Ключові слова: кандидат у президенти, комунікативна роль, мовленнєвий вплив, політична програма, слоган.

Вступ. В умовах багатопартійності України у ХХІ столітті актуальним об'єктом дослідження постають політичні тексти різних жанрів. Важливим вважаємо лінгвістичний аналіз політичних програм, які дають можливість громадянам дізнатися про стратегію розвитку країни і найближчі заплановані дії для її втілення. Тому і виникла необхідність дослідження структурно-семантичних особливостей програм кандидатів у Президенти України.